

Országos Lotz János szövegértési és helyesírási verseny

Megyei forduló

2013. január 21.

8. osztály

tanuló neve

tanuló iskolája

felkészítő tanár neve

Tollbamondás pontszáma: _____

Szövegértés pontszáma: _____

Helyesírási teszt pontszáma: _____

Összesített pontszám: _____

A feladatokat összeállította:

Kutnyánszkyne Bacskai Eszter szaktanácsadó

Lenczné Vrbovszki Judit szaktanácsadó

Unti Judit tanár

Lektorálta:

Tóth Katalin lektor

A verseny fővédnöke:

Dr. Simoncsics Péter nyelvész, docens

SZÖVEGÉRTÉS

Olvasd el figyelmesen a szövegrészletet, majd válaszolj a feltett kérdésekre!

Ritmus nem csak japán módra

Verset írni – verstani értelemben annyit tesz: megfelelni valamilyen ritmikai követelményrendszernek. Szabályokat kell betartani, olyan szabályokat, amilyeneket az adott rendszer előír. E szabályok vonatkozhatnak a szótagok hosszúságára, hangsúlyokra, összecsengésekre és sok más effélére. A különböző versformák különböző mértékben szabályozottak.

A kötöttségek különbözőségéről írva Lotz János (*Általános metrika. In: Szonettkoszorú a nyelvről. Gondolat Kiadó, Bp. 1976. 219. o.*) nagyon érdekes és továbbgondolható példát hoz. A haikut állítja szembe a szonettkoszorúval. Míg a haiku ritmikailag nagyon egyszerű, a szonettkoszorú félelmetesen összetett. Az előbbi forma rövid (pontosan 17 szótag) és viszonylag kevés szabállyal leírható, az utóbbi hosszú (kb. 2200 szótag), és leírásához bonyolult matematikai apparátust kell használni, amint Lotz is bemutatja ezt egy másik tanulmányában (*József Attila szonettkoszorújának szerkezete. I. m. 258. o.*). A szonettkoszorú történetével Lotz János nem foglalkozik, a haikuról szólva azonban nem mulasztja el megjegyezni, hogy a ritmus szempontjából ugyan nagyon egyszerű, de kulturálisan roppant kifinomult forma.

Valóban. A haiku japán irodalmi hagyománya felmérhetetlenül gazdag. A haiku története talán megírható, a történet néhány jelentősebb fordulata ismert Európában is, de a haiku-forma jelentéséhez nemcsak a forma története tartozik hozzá, hanem az a társadalmi-filozófiai környezet is, amiben létrejött.

A haiku nem csupán versforma tehát, hanem műforma is. Megértéséhez nemcsak a forma történetének ismerete, nemcsak a japán nyelv és japán gondolkodásmód ismerete szükséges, hanem elengedhetetlen a japán haiku-költészet „nem középiskolás fokon” való tudása is. A japán iskolákban Macuo Basó haikuit úgy tanulják a diákok, mint a magyar iskolákban a „Szeptember végén”-t vagy a „Fekete zongorá”-t*. (*Készült Vadai István Új Symposion-beli, haikuról szóló cikke alapján*)

* Magyar költők művei.

Feladatok:

1. Milyen szerzőkre utal a szöveg egésze? Sorold fel az összeset! 3/

2. Hogyan rövidíti a szöveg az alábbi kifejezéseket? 3/

idézett mű: _____ benne található: _____ oldalszám: _____

3. Mi a szerepe az alábbi jeleknek a szövegben? 4/

zárójel: _____ dőlt betű: _____

idézőjel: _____ és _____

4. a) Töltsd ki a táblázatot a megadott szempontok szerint! 5/

A szövegből származó információkat használd fel!

Haiku	Az összehasonlítás szempontja	Szonettkoszorú
	Története	

	<i>Szerkezet</i>	
	<i>Ritmus</i>	

b) Macuo Basó egyik haikuját olvashatod az alábbiakban. 2/

*Tél van – a nyárra
csak egy faragott virág
emlékeztethet. (Fodor Ákos fordítása)*

A haiku mely tulajdonságát lehet megítélni a fordítás alapján? _____

Támaszd alá egy érvel! Mert _____.

5. Igaz vagy hamis? 2/

- a) A versekben mindig érvényesül valamilyen szabályszerűség. _____
b) A japánok az alapvető műveltség részének tekintik a haikut. _____

Összesen: 20 pont

Elért pontszám: _____

HELYESÍRÁS

1. Írd le az alábbi szavaknak a helyesírásban használt rövidítéseit!

8/

vesd össze: _____

ifjabb: _____

darab: _____

saját kezével: _____

körülbelül: _____

tisztelt: _____

körút: _____

szent: _____

2. Írd a négyzetbe a helyes alak betűjelét!

10/

A	B	
Ariadné fonala	Ariadné-fonala	☐
Bartók hegedűverseny	Bartók-hegedűverseny	☐
Liszt rapszódia	Liszt-rapszódia	☐
Laci pecsenye	lacipecsenye	☐
Lotz-kiállítás	Lotz kiállítás	☐
Valentin-nap	Valentinnap	☐
Árpád-házi Szent Erzsébet	Árpád-házi Szent Erzsébet	☐
Apáczai Csere János-emlékplakett	Apáczai Csere János Emlékplakett	☐
Dunamenti népek	Duna menti népek	☐
Odera–Neisse határ	Odera–Neisse-határ	☐

3. Húzd alá a helyes elválasztást!

8/

csa-kis/csak-is

bo-rért/bor-ért

8. évfolyam
lán-gész/láng-ész

szín-ész/szí-nész

kert-ész/ker-tész

ext-ra/ex-tra

Ba-bi-tsé/Ba-bit-sé

Pálf-fy/Pál-ffy

2. forduló

4. Pótold a hiányzó *l* vagy *ll* mássalhangzót!

12/

inte___igens

szégye___

á___hatatos

á___talános

á___andóan

á___nok

á___szaká___

á___név

bu___dog

futba___ozik

csa___án

5. Kell-e vesszőt tenni a megjelölt helyre? Írj igent vagy nemet!

5/

Barátom__ ezt látnod kell! _____

Valóban sikerült nyerned__ Péter? _____

Péter__ mint igazgató nyilatkozott. _____

Sokat__ sőt rengeteget beszél. _____

Minden délután gitározik, énekel, focizik__ stb. _____

6. Húzd alá a helyesen írt formát!

5/

C-vitamin / c-vitamin, x-edik / x-szedik, iksz-lábú / ikszlábú, Y-alakú idom / Y alakú idom,
y tengely / y-tengely

7. Állapítsd meg, melyik írásmód a hibás! Ha az első a helytelen, akkor 1-est, ha a második, akkor 2-est, ha a harmadik, akkor 3-ast, ha valamennyi hibás, akkor 0-át, ha mindegyik jó, akkor X-et írd a táblázat utolsó oszlopába!

12/

az első a hibás=1 a második a hibás=2 a harmadik a hibás=3 valamennyi hibás=0 mindegyik jó=X

1.	2.	3.	
plusz	overal	lehelet	
ésszerű	dísszemle	játssza	
anyák napja	a magyar nyelv hete	húsvét	
csendes-óceáni	kanári-szigeteki	zempléni-hegységi	
1848. hósei	1956. októbere	2013. tavaszán	
frissesség	nyersesség	szellemesség	
helyesírás-tanulás	aláírás-gyűjtés	aláírás-hamisítás	
fiuk	fiúk	fiúja	
szövöde	kötöde	bölcsöde	
dilema	diferencia	aszisztens	
Felvidék-szerte	Pécs-környéki	Duna-híd	
Janus Pannoniusszal	Bach-hal	Peugeot-val	

Összesen: 60 pont**Elért pontszám: _____**